

2017 októberi mérnök évfordulók, emléknapok

1. – 25 éves a műholdas magyar adás, a Duna-TV

1992-ben e napon a magyar kormány megalakítja a Hungária Televíziót. Már 1989-90 fordulóján, a szomszédos országokban végbement fordulatokkal egyidőben a kormányzat tárgyalásokat kezdett egy olyan műholdas tévéadás kialakításáról, amely a szomszédos államokban élő magyarság számára sugároz adást. A határokon túli kisebbségek ügyét is kezelő kormány-koalíció jelentős anyagi áldozatokkal létrehozta a Duna-tévét, a határokon túli magyarság első számú kulturális fórumát.

4. – 60 éve léptünk az űrkorszakba

1957. október 4-én a Szovjetunió űrkutatói Föld körüli pályára bocsátották a Szputnyik-1 nevet viselő első mesterséges Holdat, amely 24 500 km/órás sebességével 95 perc alatt kerülte meg a Földet. Magyarai Endre postamérnök sikeres rádió-megfigyeléssel követte a Szputnyik-1 repülését. Példája mutatja, a szakembereink java a hazai körülmények között is képes lépést tartani a nemzetközi fejlődéssel. emberiség belépett az űrkorszakba.

4-10. – Világűr hete

Az 1957. október 4-én Föld körüli pályára állított szputnyik után 1967. október 10-én lépett hatályba a világűr békés célú hasznosítás alapelveit rögzítő szerződés. Az ENSZ 1999. decemberi ülésén az október 4-10. közötti időszakot a világűr hetévé nyilvánították.

5. - 175 éves Jedlik Ányos kevésbé ismert találmánya

1842-ben e napon 5-én Fáy András főti pincéjébe hívta szüretre Vörösmartyt és néhány barátját. Meghívást kapott Jedlik Ányos is, aki nem akart üres kézzel menni, így legújabb találmányával, a szóдавizzel érkezett. Ő keverte a Fáy-birtokon a világ legelső fröccsét, amit németesen spriccernek nevezett el. Ekkor Vörösmarty a következőket mondta: „Spritzer? Túl németes. Legyen inkább fröccs!” - s ezzel belekortyolt a világ első fröccsébe.

9. - Postai világnap

1874-ben e napon alapították az Egyetemes Postaegyesületet, amely a nemzetközi postaszolgálat összehangolása, fejlesztése érdekében jött létre. Az alapítók között volt hazánk is. 1948-tól az ENSZ szakosított intézménye, jelenleg több mint 160 tagja van. E napon, a posta világnapján ünneplik a postások a szervezetük megalakulását.

10. – Lelki egészség világnapja

Gondoljuk át: Az egészség a testi, a lelki, a szociális jólét egyensúlyra törekvő folyamata, így nem egyenlő a betegség hiányával, a fizikai jóléttel. A lelki egészség megteremtésének, megtartásának alapvető feltétele, az eredményes problémamegoldó képesség!

14. – Szabványosítási világnap

Annak emlékére, hogy a genfi székhelyű Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) 1946. október 14-én alakult. Az ISO és a világnap célja, az országok műszaki elszigeteltségének megszüntetése, a közös

szabványok elkészítése és azok alkalmazásának népszerűsítése. Információ: www.iso.org

14. – 120 éve született Szabó Sándor mérnök

Vízaknán született Szabó Sándor (1897-1960) építészmérnök. Nevéhez fűződik a tihanyi szerpentin, a tihanyi és szántódi kikötő, Balatonfüred és Tihany közötti nyárfasor telepítése. Részt vett a 71-es út építésében. 1944-ben került Veszprémbe az Állami Építészeti Hivatalhoz, itt műszaki főtanácsos, később hivatal vezető. 1950-1952 időszakban a Veszprém Megyei Tanács építési osztályvezető. Az utolsó munkahelye a Székesfehérvári Közüti Főigazgatóság főmérnöki beosztása, amelyet 1960-ig töltött be.

14. – 140 éve született Mihailich Győző mérnök

Temesrékásán született Mihailich Győző (1877-1966) Kossuth-díjas hídépítő mérnök, akadémikus, a vasbeton vizsgálat tudós művelője. 1920 és 1957 között a hídépítés professzora volt a BME Mérnöki Karán. Megszervezte a tanszéke mellett működő vasbeton-vizsgálati laboratóriumot. Két ízben volt a Műszaki Egyetem rektora. Létrehozta az 1940-től működő Mérnöki Továbbképző Intézetet. Jelentős további műszaki alkotásai: a szolnoki közúti Tisza-híd (1912), a Csepeli Szabad-kikötő gabonatarháza (1922), Budapesten a Szabó József utcai autóbuszgarázs, a Récei (1930), a budapesti Margit híd erősítési és szélesítési tervei, a Kossuth híd, az új szegedi közúti Tisza-híd. A Nemzetközi Híd- és Magasépítési Egyesület egyik alapítója volt.

21. – 230 éve született Jónás József mérnök

Selmecbányán született Jónás József (1787-1821), bányamérnök, mineralógus Az "Ungarns Mineralreich" című művében Magyarország ásványvilágának topográfiai ismertetését adja (1820) ez a hazai ásványtörténete első korszakának egyik klasszikus műve. Az általa Selmecbányán 1810-ben létrehozott bányászegyesület (Montan Gesellschaft) néhány éves működés után megszűnt.

22. – 150 éve született Küzdényi Szilárd mérnök

A Békés megyei Gerendáson született Küzdényi Szilárd (1867-1945) mérnök, a szikjavítás jeles hazai tudósa, aki szorgalmazta szikések fizikai úton való javítását. Tanulmányait a Műegyetemen végezte. A Szolnok-csongrádi Tisza-balparti ármentesítő társulat mérnöke, majd igazgató-mérnöke volt. Eredményes kísérleteket végzett a szikések vízgazdálkodással és fizikai úton való javítása terén. A sekély termőrétegű szikes talajokon sikeresen alkalmazta találmányát, a fordítás nélküli tárças talajművelő gépet.

22. – 190 éve született Garzó Imre mérnök

Kecskeméten született Garzó Imre (1827-1914) mérnök, tanár, lapszerkesztő. Gimnáziumi tanárságának első évében négy osztályban mennyiségtant, két osztályban természettant és egyben történelmet tanított. Tanári munkája mellett népszerű előadásokat is tartott, amelyeken kísérleteket mutatott be. Értelmiségtől elválaszthatatlannak tartotta a közéleti szereplést. Jó példával maga szolgált. Hódmezővásárhelyi Szemle címmel havi folyóiratot szerkesztett. Több éven át elnöke volt a vásárhelyi Vöröskereszt egyletnek, amely céljául tűzte a szegény sorsú gyermekek segélyezését. Később, mint a Körös-Tisza-Maros Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat alelnöke fő szervezője volt a belvizek szabályozásának, a Hódmezővásárhelyt védő körtöltés építésének. Életével; tetteivel bizonyította azt, amit maga így foglalt szavakba: „Minden foglalkozás, minden mesterség, minden munka művészetté minősülve tökéletesedik a tudásnál fogva,

mellyel az végrehajtatik, s a cél és feladatnál fogva, melyet az szolgál."

24. – ENSZ napja

1945-ben e napon ratifikálták az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) Alapokmányát. Az ENSZ célja a béke és a biztonság fenntartása, a nemzetek közötti baráti kapcsolatok fejlesztése, a magasabb életszínvonal és a társadalmi fejlődés elősegítése, az emberi jogok védelme érdekében.

24. – 90 éve született Halász Ottó mérnök

Budapesten született Halász Ottó (1927-1986) mérnök, egyetemi tanár, akadémikus. Már 1949-től kezdve a műszaki egyetemi I. sz. hídépítéstani (később: acélszerkezetek) tanszékén dolgozott, mint tanársegéd. 1951-1954 között aspiráns, 1956-ban a műszaki tudományok kandidátusa lett. 1960-ban műszaki doktori címet kapott. 1954-től 1960-ig adjunktus, 1960-tól 1966-ig egyetemi docens. Közben 1961-től 1966-ig a BME mérnök karának dékán-helyettese. 1966-tól egyetemi tanár, 1967-ben az acélszerkezetek tanszék tanszékvezető egyetemi tanára lett. E minőségében dolgozott haláláig. 1967-1973 között, majd 1981-1984 között is az építőmérnöki kar dékánja. 1964-65-ben Ford-ösztöndíjjal egyéves tanulmányúton járt az USA-ban; több helyen előadásokat is tartott. A könnyű acélszerkezetek terén végzett tudományos kutatómunkája, az e téren, valamint a hazai hídépítés körében elért eredményei révén számos külföldi és hazai tudományos testület választotta tagjai sorába.

28. – 140 éve átadott Nyugati pályaudvar

1877. október 28-án adták át a forgalomnak Budapesten a Nyugati pályaudvart, amelyet az Osztrák Államvasút Társaság részben a francia Eiffel-cég tervei alapján építtetett meg.

Felhasznált irodalom:

- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban – MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának kötetei*
- *História – Tudósnaplár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók - <http://tudosnaplar.kfki.hu/historia/>*
- *Mérnökök évfordulói 2017-ben – Magyar Mérnöki Kamara (www.mmk.hu) Történeti Bizottsága*
- *Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig – 1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK*
- *Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV. – 1967-1990. – Akadémiai Kiadó*
- *Egyéb életrajzi és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök